

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie II./2019
Senát II

Nález:

spisová značka	II. ÚS 484/2015
populárny názov	Dobromyseľnosť pri vydržaní nehnuteľnosti
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	14.11.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 11 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.
skutkový stav a základné fakty	Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa v roku 2006 ako žalobca domáhal žalobným návrhom proti susedom (ďalej aj „žalovaný“) a (ďalej aj „žalovaná“, spolu ďalej aj „žalovaní“) určenia, že je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti. Nehnuteľnosť kúpili jeho rodičia na základe ústnej kúpnej zmluvy. Kúpna cena bola uhradená, o čom svedčili vlastnoručné podpisy predávajúcich na písomnom potvrdení. Rodičia sporný pozemok ústne darovali sťažovateľovi v roku 1975. K zápisu vlastníckeho práva v evidencii nehnuteľností nedošlo. Od kúpy nehnuteľností užívali tieto rodičia sťažovateľa a sťažovateľ sám ako svoje vlastníctvo v dobrej viere a v presvedčení, že kúpou sa stali vlastníkami. Nikdy nedošlo k rušeniu držby. Rozsudkom okresného súdu z 22. mája 2010 bola žaloba sťažovateľa zamietnutá. Podľa názoru okresného súdu sťažovateľ nesplnil podmienku vydržania vlastníckeho práva spočívajúcu v dobromyseľnosti držby. V skutočnosti sťažovateľ nemohol podľa okresného súdu predpokladať vydržanie vlastníckeho práva, keď toto odvodzoval od ústnej kúpnej zmluvy a písomného

	potvrdenia o zaplacení kúpnej ceny zo 4. novembra 1975. Pokiaľ sťažovateľ, resp. jeho právni predchodcovia pre neznalosť zákona nevedeli, že zmluva má byť registrovaná, ide o neospravedlňiteľný právny omyl. Nie je totiž možné rozumne predpokladať, že právni predchodcovia sťažovateľa nevedeli, že nehnuteľnosť možno nadobudnúť len písomnou a na štátnom notárstve registrovanou zmluvou. Rozsudkom krajského súdu z 2. februára 2011 bol rozsudok okresného súdu zmenený tak, že žalobe sťažovateľa bolo vyhovené. Podľa krajského súdu sťažovateľ a jeho predchodcovia splnili zákonom požadované predpoklady vydržania. Nehnuteľnosti užívali ako vlastné od 4. novembra 1975. Uznesením najvyššieho súdu z 26. apríla 2012 bol rozsudok krajského súdu z 2. februára 2011 zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie s tým, že krajský súd dospel k odlišnému skutkovému a právnomu záveru bez toho, aby v odvolacom konaní zopakoval v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého sa malo dospieť k skutkovému stavu tvoriacemu podklad pre rozhodnutie. Novým rozsudkom krajského súdu z 29. októbra 2012 bol rozsudok okresného súdu z 25. mája 2010 potvrdený s odôvodnením, že dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať na všetky právne skutočnosti majúce za následok nadobudnutie tej veci, ktorá je predmetom držby, teda i na existenciu písomnej zmluvy o prevode nehnuteľností. Podľa napadnutého rozhodnutia krajského súdu, pokiaľ niekto uchopí držbu nehnuteľností na základe ústnej zmluvy, nemôže byť vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom, a to ani v prípade, že je presvedčený, že takáto zmluva k nadobudnutiu vlastníctva k nehnuteľnosti postačuje. Držba nehnuteľností, ktorá sa v danej veci opiera o ústnu zmluvu, nemôže viesť k vydržaniu. Proti novému rozsudku krajského súdu z 29. októbra 2012 podal sťažovateľ popri dovolaní aj sťažnosť ústavnému súdu. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 123/2013-21 z 12. marca 2013 bola sťažnosť odmietnutá pre nepripustnosť s tým, že podaná sťažnosť bolo potrebné považovať za predčasnú, keďže súčasne prebiehalo aj dovolacie konanie. Uznesením najvyššieho súdu z 25. marca 2015 bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu. Najvyšší súd bol tej mienky, že krajský súd dostatočne vysvetlil, z akého dôvodu považuje za správny názor okresného údu o nemožnosti nadobudnutia vlastníckeho práva na základe ústnej zmluvy.
z odôvodnenia	Ústavný súd musí uviesť, že hlavnou referenčnou normou je v predmetnej veci hmotnoprávny čl. 20 ods. 1 ústavy. Vlastníctvo vecí je na prvom mieste v rozsahu ochrany čl. 20 ods. 1 ústavy. Ak by ústavný súd zistil, že všeobecné súdy porušili zákon alebo ho vykladali tak, že vlastníctvo vydržanej veci malo patriť sťažovateľovi, musel by konštatovať porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy. Možno konštatovať, že rozhodujúce skutkové okolnosti prípadu sa nejavia ako sporné. Spornou je právna otázka, či bolo možné držbu sťažovateľa, resp. jeho právnych predchodcov považovať za dobromyseľnú. Pri poskytovaní súdnej ochrany v súvislosti s nadobúdaním vlastníckeho práva vydržaním treba za podstatu a zmysel základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru považovať taký výklad § 134 Občianskeho zákonníka, ktorý podporuje zákonnú intenciu uviesť do súladu dlhodobý faktický stav nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. A contrario, výklad, ktorý túto možnosť vylučuje, resp. ju obmedzuje podstatným spôsobom, nemôže byť považovaný za ústavný

konformný.

V danej veci odvodzuje sťažovateľ dobromyseľnosť držby od ústnej kúpnej zmluvy z roku 1975 a od následnej, taktiež ústnej darovacej zmluvy. Vzhľadom na to, že v kritickom čase zákon obligatórne predpisoval písomnú formu právnych úkonov týkajúcich sa prevodu nehnuteľností, čo bolo všeobecne známe a dlhodobo súdmi judikované, krajský súd v napadnutom rozsudku dospel k záveru o nedostatku dobromyseľnosti sťažovateľa, ktorý mal vedieť, že vlastnícke právo v skutočnosti nenadobudol pre nedodržanie písomnej formy zmlúv o prevode spornej nehnuteľnosti.

Podľa názoru ústavného súdu pri výklade, ktorý si osvojil krajský súd, by nebolo možné považovať sťažovateľa za dobromyseľného držiteľa ani vtedy, keby kúpna zmluva z roku 1975 a následná darovacia zmluva boli uzavreté v písomnej podobe. Vyplýva to zo skutočnosti, že zákon v kritickom čase vyžadoval k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti popri písomnej forme právneho úkonu spravidla aj (okrem prípadu prevodu nehnuteľnosti do tzv. socialistického vlastníctva) jej registráciu vtedajším štátnym notárstvom. Registrácia mala konštitutívny význam a vlastnícke právo sa nadobúdalo momentom registrácie.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že sťažovateľ by mohol byť dobromyseľným držiteľom iba za predpokladu, že nehnuteľnosť nadobudol registrovanou písomnou zmluvou, o ktorej by však neskôr vyšlo najavo, že je z nejakých zákonných dôvodov neplatná. Ak by sa tak stalo už po uplynutí 10-ročnej doby držby, potom by sťažovateľ mohol byť považovaný za dobromyseľného držiteľa, ktorý by takto splnil podmienky nadobudnutia vlastníctva vydržaním.

Ústavný súd zdôrazňuje, že taký výklad § 134 v spojení s § 130 Občianskeho zákonníka, ktorý vo svojich dôsledkoch v značnom rozsahu a podstatným spôsobom vylučuje možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku vydržaním, treba považovať jednoznačne za nepripustne reštriktívny, nerešpektujúci podstatu a zmysel zákonného inštitútu vydržania, a teda za ústavne neakceptovateľný.

Ústavný súd konštatuje, že špecifiká sťažovateľovej veci a dĺžka uplynutého času vyvažujú nedôslednosť týkajúcu sa formálnych náležitostí prevodu a držba tak môže byť považovaná za oprávnenú. Možno dodať, že napriek tomu, že v predmetnej veci získal sťažovateľ na základe ústnej zmluvnej dohody pozemok, ktorý mal v dlhodobej nerušenej a pokojnej držbe, nie sú prítomné signály zneužitia inštitútu vydržania, napr. nedôveryhodné dokumenty či svedectvá. Ďalej považuje ústavný súd za podstatné zdôrazniť, že pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.

Možno uzavrieť, že vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Nebolo možné vyhovieť požiadavke sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 €, keďže vyslovením porušenia označených práv, zrušením rozsudku krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie bolo sťažovateľovi poskytnuté dostatočné zadosťučinenie na účely nápravy jeho

	porušených práv. <u>Ústavný súd rozhodol:</u> Základné právost'ážovateľa na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 217/12-381 z 29. októbra 2012 porušené bolo. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. októbra 2012 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie. Sťažovateľovi priznal náhradu trov konania a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	kontinuita právneho poriadku dedenie, dedičstvo držba-oprávnená kataster nehnuteľností nehnuteľnosť pozemok, pozemkové právo-hranice vydržanie

spisová značka	II. ÚS 655/2017
populárny názov	sloboda prejavu a petičné právo
sudca spravodajca	Ľudmila Gajdošíková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	14.11.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 10 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 26 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 26 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 27 ods. 1
analytická právna veta	Jedným zo znakov právneho štátu je totiž aj to, že každý má mať možnosť obrátiť sa na príslušné štátne orgány s podozrením na nezákonné konanie verejných osôb. Ak by na základe korešpondencie týkajúcej sa otázky verejného záujmu alebo iného spoločného záujmu zaslanej orgánu kompetentnému na jej vybavenie hrozili pôvodcom týchto podaní sankcie vo forme zaplatenia peňažnej sumy ako kompenzácie nemajetkovej ujmy verejnej osobe, ktorej sa podozrenia v tejto korešpondencii týkajú, hrozilo by, že jednotlivci by sa so svojimi podaniami vo veciach verejného záujmu alebo iného spoločného záujmu na kompetentné orgány vôbec neobrátili.
skutkový stav a základné fakty	Predmetom konania pred všeobecnými súdmi bolo rozhodovanie o ochrane osobnosti starostu obce, ktorý bol/je v tomto konaní žalobcom. Sťažovatelia boli/sú v týchto konaniach v postavení žalovaných a podľa obsahu žaloby žalobcu zasiahli do jeho osobných práv tým, že v liste adresovanom obecnému zastupiteľstvu kritizovali postup starostu pri zadaní zákazky riešenia havarijného

	stavu základnej školy v obci, tvrdiac, že jeho postup bol opakovane nezákonný. Okresný súd rozsudkom z 31. októbra 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol, že sťažovatelia sú povinní zaslať starostovi doporučenou poštou ospravedlnenie, a taktiež mu zaplatiť nemajetkovú ujmu vo výške 10 000 €. Okresný súd považoval za preukázané, že sťažovateľmi uvedené difamujúce informácie uvedené v podaní adresovanom obecnému zastupiteľstvu boli „spôsobilé negatívneho dopadu“ v súkromnom, pracovnom i verejnom živote starostu. Proti rozsudku okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, v ktorom namietali okrem iného to, že okresný súd rozhodol v rozpore so zisteným skutkovým stavom, „dotváral“ si dôkazy, v odôvodnení svojho rozsudku sa odvolával iba na dôkazy svedčiace v ich neprospech a že vec nesprávne právne posúdil. Sťažovatelia tiež tvrdili, že okresný súd sa nevenoval otázke porušenia ich práva na slobodu prejavu, ich petičného práva, ako ani otázky porušenia ich ďalších práv. Sťažovatelia taktiež poukázali na nimi podanú námietku zaujatosti konajúcej sudkyne. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol o odvolaní sťažovateľov tak, že rozsudok okresného súdu v časti potvrdil a v časti, v ktorej okresný súd žalobu vo zvyšku nemajetkovej ujmy zamietol, ponechal nedotknutý. Krajský súd sa v napadnutom rozsudku v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku okresného súdu a obmedzil sa na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov.
z odôvodnenia	V prípade, že orgány verejnej moci rozhodli, že sťažovateľ výkonom svojej slobody prejavu porušil povinnosť uloženú podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, resp. čl. 16 ods. 1 ústavy konkretizovanú v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, a tento sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že predmetný zásah do jeho slobody prejavu zo strany orgánov verejnej moci nie je z ústavnoprávneho pohľadu udržateľný, ústavný súd v danom prípade skúma, (I) či druh predmetného prejavu dotknutej osoby je chránený v zmysle čl. 26 ústavy a čl. 10 dohovoru, (II) či došlo k zásahu do slobody prejavu, (III) či uvedený zásah mal zákonný základ, a (IV) následne skúma samotný prejav perspektívou odpovedí na otázky – KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO hovoril, resp. uverejnil. Európsky súd pre ľudské práva taktiež vo svojich rozhodnutiach týkajúcich sa namietaného porušenia práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 dohovoru venuje osobitnú pozornosť tvrdeniu sankcie za prejav, ktorého ochrany sa sťažovatelia domáhajú. Ústavný súd vo vzťahu k uvedenému s ohľadom na konkrétne okolnosti tohto prípadu konštatuje, že (I) vyjadrenia sťažovateľov v podaní adresovanom obecnému zastupiteľstvu spadajú pod ochranu práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ústavy a čl. 10 dohovoru, (II) že napadnutý rozsudok krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu, predstavuje zásah do tejto slobody prejavu sťažovateľov, a (III) že predmetný zásah mal zákonný základ v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Úlohou ústavného súdu je teda posúdiť samotný prejav s ohľadom na kritériá testu proporcionality (IV). 1. KTO zásah do práva na ochranu osobnosti vykonal Korešpondencia sťažovateľov vo verejnom záujme, ktorej obsahom bolo podozrenie na „machinácie“ pri verejnom obstarávaní, a teda riešenie otázky verejného záujmu, bola adresovaná orgánu kompetentnému zaoberať sa jej obsahom. Vzhľadom na uvedené je sťažovateľovi ako obyvateľovi obce obracajúcemu sa s korešpondenciou vo verejnom záujme na obecné zastupiteľstvo vo veci spadajúcej do kompetencie obecného zastupiteľstva, a taktiež sťažovateľke ako právnickej osobe, ktorej konateľom je sťažovateľ, potrebné priznať osobitné a chránené postavenie.

2. O KOM bolo predmetné podanie sťažovateľov

Hranice akceptovateľnosti šírenia informácií týkajúcich sa osobnostnej sféry sú najširšie u politikov a najužšie u „bežných“ občanov. V prípade žalobcu v konaní pred všeobecnými súdmi ide o starostu obce, ktorého je nevyhnutne potrebné považovať za osobu pôsobiacu vo verejnom živote (porovnaj IV. ÚS 302/2010), politika, resp. osobu verejne činnú. U týchto osôb sa prejavuje ich povinnosť strpieť vyššiu mieru ingerencie do ich osobnostných práv (porovnaj II. ÚS 558/2012). Ústavný súd vzhľadom na uvedené konštatuje, že obsah prejavu sťažovateľov sa týkal politika, ktorý sa sám vystavuje prísnej kontrole verejnosti a ktorý musí prejavovať zvýšenú mieru tolerancie voči takejto kritike.

3. ČO bolo obsahom podania sťažovateľov

Ústavný súd v tomto bode poukazuje na to, že obsah podania sťažovateľov, v ktorom vyjadrili podozrenie na nehospodárne nakladanie s majetkom obce, a podozrenie, že starosta obce sa mal v tejto súvislosti dopustiť trestného činu machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 226 Trestného zákona, teda sa mal dopustiť spáchania tohto trestného činu v súvislosti s výkonom svojej verejnej funkcie, je potrebné považovať za otázku verejného záujmu a že podanie sťažovateľov v zmysle uvedeného možno v širšom subsumovať pod politický prejav.

4. KEDY bolo podanie sťažovateľov uverejnené

Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľov adresované obecnému zastupiteľstvu bolo „objektívne“ i „subjektívne“ aktuálne, a teda aktuálne vo vzťahu k vtedy riešenej otázke verejného záujmu a aktuálne aj vzhľadom na to, že sťažovatelia oznámili svoje podozrenia obecnému zastupiteľstvu bez zbytočného odkladu po tom, ako sa o nimi tvrdených skutočnostiach dozvedeli (porovnaj IV. ÚS 302/2010, kde sťažovateľka uverejnila informácie až s dlhším časovým odstupom od ich získania). O aktuálnosti podania sťažovateľov svedčí aj skutočnosť, že v reakcii naň bolo zvolané mimoriadne zasadnutie obecného zastupiteľstva, na ktorom samotný starosta uviedol, že považuje za potrebné podanie sťažovateľov „urýchlene prerokovať s poslancami“.

5. KDE bolo podanie sťažovateľov uverejnené

Z ústavnému súdu predložených materiálov vyplýva, že podanie sťažovateľov bolo adresované ako korešpondencia vo verejnom záujme poslancom obecného zastupiteľstva a ako celok bolo najskôr sprístupnené poslancom obecného zastupiteľstva na mimoriadnom zasadnutí obecného zastupiteľstva 15. novembra 2011 a neskôr vo forme zápisnice z tohto mimoriadneho zasadnutia na webovom sídle obce. V konaní pred okresným súdom nebolo preukázané, že sťažovatelia by sami obsah svojho podania sprístupnili verejnosti. Ak by okresný súd venoval menej pozornosti vlastným dohadom, jeho pozornosti by neuniklo, že na verejnom mimoriadnom zasadnutí obecného zastupiteľstva, na ktorom sa podanie sťažovateľov poslancami obecného zastupiteľstva prerokovalo, nebol ako zástupca verejnosti prítomný nikto. Preto bez ďalšieho nemožno tvrdiť, že s obsahom podania sťažovateľov sa verejnosť mohla oboznámiť na mimoriadnej schôdzi obecného zastupiteľstva. V nadväznosti na uvedené už vôbec nemožno akceptovať ďalší ničím neodôvodnený záver všeobecných súdov, že so zverejnením obsahu ich podania museli sťažovatelia počítat' aj v dôsledku toho, že sa obrátili na iné štátne orgány príslušné na preskúmanie ich tvrdení. Samotné zverejnenie plného znenia obsahu podania sťažovateľov v zápisnici z mimoriadnej schôdze obecného zastupiteľstva, a to bez ohľadu na skutočnosť, že táto bola následne zverejnená na webovom sídle obce, už spadá do pôsobnosti obce, a teda starostu a obecného zastupiteľstva. Forma a rozsah zverejnenia obsahu podania sťažovateľov v zápisnici z mimoriadnej schôdze obecného zastupiteľstva bola záležitosťou starostu a poslancov obecného zastupiteľstva – obce, ktorá mohla v zápisnici zverejniť skrátenú alebo upravenú verziu podania

sťažovateľov, prípadne iba skutočnosť, že takéto podanie bolo obci doručené, a spôsob, ako sa s ním poslanci obecného zastupiteľstva vysporiadali. Podľa názoru ústavného súdu preto nemožno bez ďalšieho pripísať na ťarchu sťažovateľov skutočnosť, že obsah ich podania bol zverejnený.

Ďalšou dôležitou skutočnosťou, ktorá ostala bez povšimnutia všeobecných súdov, je to, že starosta sa s podaním sťažovateľov oboznámil ešte pred jeho „zverejnením“ na mimoriadnom zasadnutí obecného zastupiteľstva a následným zverejnením na webovom sídle obce, a taktiež to, že starosta mohol na mimoriadnej schôdzi obecného zastupiteľstva na podanie sťažovateľov reagovať (porovnaj rozsudok vo veci Bergens Tidende a ďalší proti Nórsku z 2. 5. 2000, sťažnosť č. 26132/95, bod 58). Navyše, starosta podanie sťažovateľov konfrontoval aj so stanoviskom advokáta ako osoby znalejšej práva a jeho odporúčaniami a právnymi radami, ako by malo obecné zastupiteľstvo (a samotný starosta) v danej veci postupovať. Toto stanovisko advokáta je zároveň v plnom znení súčasťou zápisnice z mimoriadnej schôdze obecného zastupiteľstva, rovnako ako podanie sťažovateľov. Ústavný súd vzhľadom na uvedené konštatuje, že zverejnenie podania sťažovateľov, resp. jeho sprístupnenie lokálnej/miestnej verejnosti, nemožno bez ďalšieho pripočítať na ich ťarchu.

6. AKO boli informácie v podaní sťažovateľov formulované

Ústavný súd si je vedomý skutočnosti, že sťažovateľmi prezentované podozrenia zo spáchania trestného činu machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe predstavujú závažné obvinenia voči starostovi, ktoré mohli mať dopad na jeho súkromný a pracovný život (porovnaj rozsudok Veľkej komory vo veci Cumpăna a Mazăre proti Rumunsku zo 17. 12. 2004, sťažnosť č. 33348/96, bod 102). Tvrdenia sťažovateľov je potrebné považovať za skutkové tvrdenia, ktoré podliehajú dôkazu, to však podľa názoru ústavného súdu neznamená, že nie je potrebné zohľadňovať aj celkový kontext tohto podania a ďalšie okolnosti prípadu. Sťažovatelia vo svojom podaní poukázali na z ich pohľadu dôvodné podozrenie, že obec ako verejný obstarávateľ svojím postupom porušila príslušné ustanovenia zákona o verejnom obstarávaní a že starosta sa mal dopustiť trestného činu machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe. O aspoň minimálnej miere opodstatnenia ich tvrdení svedčí aj skutočnosť, že poslancom obecného zastupiteľstva bol obsah podania a jeho dôsledky objasnené s pomocou advokáta, teda osoby znalejšej práva. Na základe stanoviska advokáta a jeho odporúčaní obecné zastupiteľstvo vo veci postupovalo a taktiež sa uznieslo, že bolo dostatočne oboznámené s postupmi súvisiacimi s realizáciou projektu rekonštrukcie základnej školy a že súhlasí s pokračovaním stavebných prác.

Taktiež bolo podľa názoru ústavného súdu zo strany všeobecných súdov nevyhnutné venovať pozornosť skutočnosti, že pri zohľadnení podania sťažovateľov ako celku možno dospieť k záveru, že prvoradým motívom spísania tohto podania nebolo obvinenie starostu zo spáchania trestného činu, ale upozornenie obecného zastupiteľstva ako zodpovedného a kompetentného orgánu obce na konanie, ktoré javí známky nezákonnosti, a v súvislosti s ktorým je kompetentné na zjednanie nápravy. Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že aj keď obsahom podania sťažovateľov bolo okrem iného aj obvinenie starostu zo spáchania trestného činu, t. j. v zmysle judikatúry EŠLP závažné obvinenie, toto svoje podozrenie sťažovatelia aspoň v určitej miere odôvodnili odkazom na zákon o verejnom obstarávaní, judikatúru súdov a ďalšie okolnosti vzťahujúce sa na rekonštrukciu základnej školy. Sťažovatelia sa na adresu starostu nevyjadrovali urážlivo či expresívne.

7. Tvrdosť sankcie

Ústavný súd konštatuje, že z citovanej časti odôvodnenia rozsudku okresného súdu, s ktorým sa krajský súd v napadnutom rozsudku stotožnil, nie je zrejmé, čo v skutočnosti predstavovalo relevantné dôvody na priznanie náhrady

	nemajetkovej ujmy v uvedenej výške. Navyše, všeobecné súdy mali vzhľadom na okolnosti tohto prípadu, a to korešpondenciu sťažovateľov vo veci verejného záujmu adresovanú obecnému zastupiteľstvu, venovať pozornosť aj prípadnému odradzujúcemu účinku sankcie na sťažovateľov, ako i na lokálnu/miestnu verejnosť ako takú (porovnaj rozsudok vo veci Koprivica proti Čiernej hore z 22. 11. 2011, sťažnosť č. 41158/09, kde ESLP považoval priznané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € za neprimerané, a to vzhľadom na výšku dôchodku sťažovateľa a na priemerný príjem v krajine v danom období). Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že krajský súd v napadnutom rozsudku rezignoval na ochranu práv sťažovateľov, keď nedostatočne zohľadnil rozhodujúce skutočnosti tohto prípadu a nereagoval, resp. nedal odpoveď na všetky relevantné námietky sťažovateľov, v dôsledku čoho je potrebné napadnutý rozsudok považovať za ústavnoprávne neutržateľný. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 27 ods. 1 ústavy Jedným zo znakov právneho štátu je totiž aj to, že každý má mať možnosť obrátiť sa na príslušné štátne orgány s podozrením na nezákonné konanie verejných osôb. Ak by na základe korešpondencie týkajúcej sa otázky verejného záujmu alebo iného spoločného záujmu zaslanej orgánu kompetentnému na jej vybavenie hrozili pôvodcom týchto podaní sankcie vo forme zaplata peňažnej sumy ako kompenzácie nemajetkovej ujmy verejnej osobe, ktorej sa podozrenia v tejto korešpondencii týkajú, hrozilo by, že jednotlivci by sa so svojimi podaniami vo veciach verejného záujmu alebo iného spoločného záujmu na kompetentné orgány vôbec neobrátili. Ústavný súd dospel k záveru, že predmetné podanie spadá vo vzťahu ku sťažovateľovi aj pod ochranu čl. 27 ústavy a že petičné právo v zmysle tohto článku nemožno limitovať obmedzeniami podľa čl. 26 ods. 4 ústavy, ktorý ustanovuje obmedzenia slobody prejavu. Ústavný súd vzhľadom na uvedené rozhodol, že rozsudkom krajského súdu bolo porušené petičné právo sťažovateľa podľa čl. 27 ods. 1 ústavy. Zároveň rozhodol, že v časti namietajúcej porušenie petičného práva sťažovateľky ako právnickej osoby sťažnosti nevyhovuje. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti prípadu konštatuje, že samotné vyslovenie porušenie práv sťažovateľov a súčasné vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie predstavuje v danej veci dostatočné zadost'učinenie a preto v časti sťažnosti sťažovateľov, ktorou sa domáhala finančného zadost'učinenia, nevyhovet. <u>Ústavný súd rozhodol:</u> Základné práva sťažovateľov, podľa čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 27 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 28. októbra 2014 porušené boli. Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 28. októbra 2014 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie. Sťažovateľom priznal náhradu trov konania a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovet.
použité odkazy na relevantnú judikatúru	

ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	ochrana osobnosti dokazovanie-hodnotenie dôkazov obec-obecné zastupiteľstvo informácie-vyhľadávanie a šírenie obec-starosta petícia-petičné právo náhrada nemajetkovej ujmy skutkové tvrdenie hodnotiaci úsudok

spisová značka	II. ÚS 695/2017
populárny názov	Nemajetková ujma
sudca spravodajca	Ľudmila Gajdošíková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	05.12.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Občiansky zákonník v § 442 pojem „škoda“ síce priamo nedefinuje, ale vymedzuje ju nepriamo, a to tým spôsobom, že ustanovuje rozsah jej náhrady (nahradza sa skutočná škoda a ušlý zisk), pričom na § 442 nadväzujú ďalšie ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré ďalej konkretizujú povahu nárokov na náhradu škody a rozsah ich náhrady. V tejto súvislosti je predovšetkým relevantné znenie § 444 Občianskeho zákonníka, z obsahu ktorého vyplýva, že pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie spoločenského uplatnenia, teda zjavne nároky svojou povahou nehmotného charakteru, čo signalizuje, že Občiansky zákonník vo všeobecnej rovine v súvislosti používaním pojmu „škoda“ nerobí žiadny rozdiel medzi hmotnou (materiálnou) a nehmotnou (imateriálnou) škodou. Keďže Občiansky zákonník nie je konzistentný pri používaní pojmov škoda a ujma, nemožno z tejto skutočnosti robiť ďalekosiahle závery v tom smere, že škodou je v zmysle občianskoprávnej úpravy len hmotná (materiálna) ujma. Z uvedeného potom vyplýva, že Občiansky zákonník významovo s pojmom škoda nespája iba materiálnu škodu, čo v okolnostiach danej veci znamená, že z právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku ani z právnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 381/2001 Z. z. nevyplýva nič, čo by bránilo takej interpretácii pojmu „škoda“, ktorý by v rámci svojho obsahu zahŕňal škodu majetkovú, ako aj škodu nemajetkovú.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia boli žalobcami v súdnom konaní pred všeobecnými súdmi, v ktorom sa ako pozostalé blízke osoby po obeti dopravnej nehody na základe žaloby domáhali proti vodičovi motorového vozidla a poisťovateľovi náhrady nemajetkovej ujmy. Z obsahu sťažnosti bola podstatnou námietka sťažovateľov, podľa ktorej sa najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dostatočným spôsobom nevyšporiadal s ich dovolacou argumentáciou tým, že im neposkytol odpoveď na to, prečo „nie je možné eurokomfortným výkladom v spojení s rozsudkom ESD vo veci Haasová ako aj ďalšou už ustálenou rozhodovacou praxou ESD dospieť k názoru že škodou resp. ujmov sa na účely zákona 381/2001 Z. z, ktorý je výsledkom transpozície motoristických smerníc Rady, sa rozumie alebo nerozumie škoda, resp. ujma majetková aj nemajetková“.

z odôvodnenia	Úlohou ústavného súdu bolo preskúmať, či najvyšší súd spôsobom odôvodnenia napadnutého rozhodnutia dostatočne odôvodnil, prečo neaplikoval pravidlá vyplývajúce z únieového práva, a teda či napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvoľnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti. Najvyšší súd svoje úvahy súvisiace s vymedzením pojmových odlišností medzi náhradou nemajetkovej škody na strane jednej a majetkovej škody na strane druhej a ich odlišného systematického zaradenia v rámci vnútroštátnej právnej regulácie uzatvoril s poukazom na právnu vetu vyplývajúcu zo slovenského prekladu rozsudku Súdneho dvora vo veci Haasová konštatovaním, podľa ktorého „[k]eďže slovenské právo neupravuje takúto náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej obetiam usmrteným pri dopravných nehodách v rámci úpravy zodpovednosti poisteného za škodu, nie je potrebné, aby tento nárok bol v zmysle rozsudku zahrnutý v poistnom krytí z povinného zmluvného poistenia“. Najvyšší súd v reakcii na námietku sťažovateľov o povinnosti eurokonformného výkladu zákona č. 381/2001 Z. z. v zmysle záverov vyplývajúcich z rozsudku Súdneho dvora vo veci Haasová a ďalší argumentačne pracoval iba s právnou vetou vyjadrenou v označenom rozsudku Súdneho dvora, ktorú interpretoval bez zohľadnenia širšieho skutkového a právneho kontextu, ktorý bol pre Súdny dvor rozhodujúci pre jej formuláciu, pričom pojmy v nej obsiahnuté interpretoval iba s ohľadom na pojmové a systematické špecifiká vyplývajúce z Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že z odôvodnenia rozsudku Súdneho dvora Haasová a ďalší vyplýva, že Súdny dvor posudzoval jednak otázku, či náhrada nemajetkovej ujmy spadá do systému povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel regulovaného v označených smerniciach a jednak či rozsah tohto poistenia dopadá aj na nepriame obete dopravných nehôd. Pri posudzovaní otázky, či náhrada nemajetkovej ujmy spadá do systému povinného poistenia, sa Súdny dvor po zistení, že «rôzne jazykové verzie článku 1 ods. 1 druhej smernice v podstate používajú pojem „ujma na zdraví“, ako aj pojem „osobná ujma“, a..., že uvedenú ustanovenia a smernica sa snažia najmä o posilnenie ochrany obetí». Na základe uvedeného dospel k záveru, že za týchto okolností je potrebné uplatniť „extenzívny výklad uvedených pojmov“ a pod pojem škoda na zdraví zahrnúť akúkoľvek ujmu, „ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu“. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za vhodné poukázať aj na príslušnú časť odôvodnenia označeného rozsudku Súdneho dvora v jeho anglickej jazykovej verzii, z obsahu ktorého vyplýva, že pojem „ujma na zdraví“ zahŕňa akúkoľvek ujmu za predpokladu, že právo na jej náhradu je súčasťou občianskoprávnej zodpovednosti poisteného podľa vnútroštátneho práva aplikovateľného na danú vec, vychádzajúcou zo zásahu do osobnej integrity, ktorá zahŕňa fyzickú, ako aj psychickú ujmu („... the notion of ‘personal injuries’ covers any type of damage, in so far as compensation for such damage is provided for, as part of the civil liability of the insured, under the national law applicable in the dispute, resulting from an injury to physical integrity, which includes both physical and psychological suffering.“). Obdobne aj z obsahu nemeckej jazykovej verzie vyplýva, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel musí pokrývať nemajetkovú ujmu, ktorú utrpeli blízke osoby, v rozsahu, v akom je táto náhrada upravená v rámci občianskoprávnej zodpovednosti poistenca vo vnútroštátnom práve uplatniteľnom vo veci samej („... dass die obligatorische Kraftfahrzeug-Haftpflichtversicherung immaterielle Schäden von Personen, die den Todesopfern eines Verkehrsunfalls nahestanden, decken muss, soweit dieser Schadensersatz aufgrund der zivilrechtlichen Haftung des Versicherten in dem auf den Ausgangsrechtsstreit anwendbaren nationalen Recht vorgesehen ist.“). Z komparatívnej analýzy uvedených jazykových znení citovanej časti rozsudku Súdneho dvora vyplýva, že anglická a nemecká jazyková verzia

pojmovo nepoužívajú slovné spojenie „na základe zodpovednosti poisteného za škodu“, ktorého izolovaná interpretácia nezohľadňujúca celé odôvodnenie rozsudku Súdneho dvora vo veci Haasová a ďalší a reflektujúca iba špecifická vnútroštátnej právnej úpravy môže pri povrchnej analýze danej problematiky viesť k záveru, že náhrada nemajetkovej ujmy spadá do rozsahu poistného krytia iba vtedy, ak je uplatňovaná na základe ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich prípady všeobecnej alebo osobitnej zodpovednosti za škodu. Uvedená argumentácia bola navyše aj súčasťou stanoviska vlády Slovenskej republiky vo veci Haasová a ďalší. Naproti tomu anglické a nemecké jazykové znenie vychádzajúce z predpokladu, že náhrada nemajetkovej ujmy za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je krytá povinným poistením, ak právo na jej náhradu je súčasťou občianskoprávnej zodpovednosti poisteného, posúva úvahu o rozsahu poisteného krytia do inej roviny a lepšie vystihuje to, čo Súdny dvor v odôvodnení svojho rozhodnutia vo veci Haasová a ďalší vyjadril.

Ako už bolo naznačené, Súdny dvor sa v odôvodnení označeného rozsudku vysporiadal aj s konkrétnym argumentom predloženým vládou Slovenskej republiky, ktorý bol zároveň aj východiskom úvah najvyššieho súdu pri posudzovaní označenej veci, v rámci ktorého vláda Slovenskej republiky poukázala na odlišné systematické zaradenie právnej úpravy nemajetkovej ujmy v rámci Občianskeho zákonníka od právnej úpravy regulujúcej zodpovednosť za škodu, na ktorú odkazujú smernice.

Súdny dvor v reakcii na tento argument predložený vládou Slovenskej republiky považoval za rozhodujúce iba to, že zodpovednosť poisteného na náhradu nemajetkovej ujmy podľa vnútroštátneho práva vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, na základe čoho potom dospel k záveru, že „nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice“.

V tejto súvislosti ústavný súd považuje za vhodné poukázať aj na argumentáciu obsiahnutú v návrhoch generálneho advokáta Nillo Jääskinena vo veci Haasová a ďalší, z obsahu ktorých vyplýva, že „[p]odľa už citovanej ustálenej judikatúry musí byť nepochybne akákoľvek zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, teda zodpovednosť, ktorá je upravená vnútroštátnym právnym poriadkom, pokrytá poistením. Podľa mňa sa však táto zásada má chápať výlučne v tom zmysle, že vnútroštátna právna norma o poistení nemôže z pokrytia vylúčiť niektoré typy škôd alebo niektoré kategórie poškodených, ak sa obeť môžu s cieľom získať náhradu škody dovoliavať zodpovednosti poisteného za škodu.“

Pokiaľ ide o posúdenie osobného rozsahu prvej smernice aj na nepriame obeť dopravných nehôd, Súdny dvor v odôvodnení označeného rozsudku zreteľne uviedol, že „ochrana, ktorá musí byť zaručená podľa tejto smernice, platí pre akúkoľvek osobu, ktorá je podľa vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu oprávnená na náhradu škody spôsobenej motorovými vozidlami“. Anglická jazyková verzia odôvodnenia rozsudku Súdneho dvora vo veci Haasová a ďalší za okruh oprávnených osôb označuje každého, kto je oprávnený podľa vnútroštátneho práva upravujúceho občianskoprávnu zodpovednosť na náhradu škody spôsobenú motorovými vozidlami („... anyone who is entitled, under national civil liability law, to compensation for damage caused by motor vehicles.“).

Z už uvedeného, a to najmä po zohľadnení celého odôvodnenia rozsudku Súdneho dvora, jeho odlišných jazykových verzií, ako aj špecifik vyplývajúcich z autonómneho charakteru únieho práva a s tým spojenou potrebou jeho jednotného výkladu, možno urobiť niekoľko čiastkových záverov, ktoré sú relevantné pre danú vec.

Súdny dvor na pozadí svojej ustálenej rozhodovacej činnosti (pozri najmä rozsudky z 18. 10. 2011, Brüstle, C-34/10, Zb. s. I-09821, bod 25 (veľká komora Súdneho dvora), z 18. 1. 1984, Ekro, 327/82, Zb. s. 107, bod 11; z 19. 9. 2000, Linster, C-287/98, Zb. s. I-6917, bod 43; zo 16. 7. 2009, Infopaq International, C-5/08, Zb. s. I-6569, bod 27, a z 21. 10. 2010, Padawan, C-467/08, Zb. s. I-10055, bod 32) a v súlade s požiadavkou jednotného uplatňovania únieho práva a zásady rovnosti (porovnaj čl. 9 Zmluvy o Európskej únii a čl. 20 Charty základných práv Európskej únie) autonómnym spôsobom (nezávisle od

vnútroštátneho práva niektorého členského štátu) vymedzil obsah pojmu „škoda na zdraví“ použitý v označených smerniciach. Tento pojem z hľadiska jeho vecného rozsahu konkretizoval tak, že pokrýva aj náhradu nemajetkovej ujmy v prípade, ak jej náhrada je podľa hmotného vnútroštátneho práva súčasťou občianskoprávnej zodpovednosti poisteného. Uvedený záver jednoznačne vyplýva z celkového kontextu odôvodnenia rozsudku Súdneho dvora vo veci Haasová a ďalší v slovenskej jazykovej verzii, pričom tento záver dopĺňa aj znenie právnej vety v anglickej a nemeckej jazykovej verzii označeného rozsudku Súdneho dvora.

Pokiaľ ide o personálny rozsah prvej smernice Súdny dvor konštatoval, že za poškodenú osobu je potrebné považovať akúkoľvek osobu vrátane nepriamej obeť dopravnej nehody za predpokladu, že táto osoba je podľa vnútroštátneho práva upravujúceho občianskoprávnu zodpovednosť poisteného oprávnená na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla.

Napokon Súdny dvor uviedol, že diferenciácia založená na odlišnom systematickom zaradení normatívnej úpravy týkajúcej sa zásahov do ochrany osobnosti a normatívnej úpravy týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom slova zmysle a ich pojmovej odlišnosti na úrovni vnútroštátnej právnej úpravy, nie je pre účely vymedzenia rozsahu poistného krytia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla z pohľadu únieovej úpravy relevantná.

Zo záväzku lojálnej spolupráce medzi Európskou úniou a členskými štátmi (čl. 4 ods. 3 Zmluva o Európskej únii) vyplýva povinnosť nositeľov verejnej moci (vrátane súdov) prijímať v rozsahu ich právomocí opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy na dosiahnutie cieľa predpokladaného smernicou. Vnútroštátne súdy sú preto povinné zaručiť právnu ochranu vyplývajúcu pre jednotlivcov z únieového práva a zabezpečiť jeho uplatnenie v plnom rozsahu. Uvedené platí o to viac, keď sa vnútroštátny súd zaoberá vecou týkajúcou sa použitia vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú výsledkom transpozície smernice ktorá jednotlivcom priznáva práva.

Jedným z nástrojov systémového prepojenia únieového práva s vnútroštátnym právom členských štátov je zásada eurokonformnej interpretácie resp. nepriameho účinku smernice, ktorú Súdny dvor objasnil a s odvolaním sa na svoju predchádzajúcu judikatúru rozviedol a ďalej konkretizoval vo veci Pfeiffer a ďalší (spojené veci C-397/01 až C-403/01) tak, že „[p]ri použití vnútroštátneho práva, najmä ustanovení právnej úpravy špeciálne prijatej na vykonanie požiadaviek vyplývajúcich zo smernice, musí vnútroštátny súd vykladať vnútroštátne právo v najvyššej možnej miere v zmysle znenia a cieľov tejto smernice, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok, ako aj súlad s článkom 249 tretím pododsekom ES...“.

Z uvedeného vyplýva, že vnútroštátny súd je povinný zdržať sa takého výkladu vnútroštátnych ustanovení prijatých na vykonanie príslušnej smernice, ktorý by bol v rozpore s autonómnym právnym poriadkom, naopak, má usilovať o taký výklad vnútroštátneho práva, ktorý nevedie k výsledku, ktorý je v rozpore s cieľom predpokladaným smernicou. Požiadavka eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva prijatého pre účely transpozície smernice tak predstavuje nástroj, ktorý je spôsobilý posunúť významový obsah právnej normy vnútroštátneho práva do inej roviny, a to aj bez jeho vonkajšej textuálnej zmeny, pričom pozitívnou externalitou tohto prístupu je zabezpečenie koherencie medzi vnútroštátnou a únieovou právnou úpravou.

Označená povinnosť vyplývajúca z judikatúry Súdneho dvora interpretovať vnútroštátne právo v najvyššej možnej miere v zmysle znenia a cieľov príslušnej smernice nemá absolútnu prednosť. Limitom tejto povinnosti je zákaz takého výkladu a aplikácie vnútroštátneho práva vo svetle únieového práva, ktorý by bol *contra legem*. Nie je povinnosťou vnútroštátneho súdu vyplývajúcou z únieového práva aplikovať únieové právo proti zmyslu vnútroštátneho práva (*contra legem*), pretože inak by priznal smernici priamy účinok, na druhej strane je potrebné uviesť, že ak bude mať vnútroštátny súd k dispozícii dva rovnocenné výklady, z ktorých jeden bude súladný so zmyslom a účelom smernice a druhý nie, bude jeho povinnosťou dať prednosť tomu výkladu, ktorý je konformný so zmyslom a účelom smernice.

Z uvedeného dôvodu považuje ústavný súd za potrebné predovšetkým

analyzovať tú časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, v rámci ktorej sa zaoberal obsahovým vymedzením pojmu „škoda“ a jeho štrukturálnym vyjadrením v rámci právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku. S najvyšším súdom možno čiastočne súhlasiť iba v tom, že ani „[z]ákon č. 381/2001 Z. z. a ani Občiansky zákonník pojem škody nedefinujú...“, nemožno však s ním súhlasiť v tom, aké dôsledky z tejto skutočnosti vyvodil. Občiansky zákonník v § 442 pojem „škoda“ síce priamo nedefinuje, ale vymedzuje ju nepriamo, a to tým spôsobom, že ustanovuje rozsah jej náhrady (náhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk), pričom na § 442 nadväzujú ďalšie ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré ďalej konkretizujú povahu nárokov na náhradu škody a rozsah ich náhrady. V tejto súvislosti je predovšetkým relevantné znenie § 444 Občianskeho zákonníka, z obsahu ktorého vyplýva, že pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie spoločenského uplatnenia, teda zjavne nároky svojou povahou nehmotného charakteru, čo signalizuje, že Občiansky zákonník vo všeobecnej rovine v súvislosti používaním pojmu „škoda“ nerobí žiadny rozdiel medzi hmotnou (materiálnou) a nehmotnou (imateriálnou) škodou. Keďže Občiansky zákonník nie je konzistentný pri používaní pojmov škoda a ujma, nemožno z tejto skutočnosti robiť ďalekosiahle závery v tom smere, že škodou je v zmysle občianskoprávnej úpravy len hmotná (materiálna) ujma. Z uvedeného, a to v rozpore so záverom najvyššieho súdu, potom vyplýva, že Občiansky zákonník významovo s pojmom škoda nespája iba materiálnu škodu, čo v okolnostiach danej veci znamená, že z právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku ani z právnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 381/2001 Z. z. nevyplýva nič, čo by bránilo takej interpretácii pojmu „škoda“, ktorý by v rámci svojho obsahu zahŕňal škodu majetkovú, ako aj škodu nemajetkovú. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že práve otvorená textúra pojmu „škoda“ v naznačenom zmysle vytvára možnosť jeho významovej modifikácie, a tým aj dosiahnutia jeho koherencie v rámci právneho poriadku.

Z celkovej argumentačnej koncepcie najvyššieho súdu ďalej vyplýva, že najvyšší súd konkretizoval rozsah pojmu „škoda na zdraví“ uvedený v § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. s poukazom na znenie § 444 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že interpretačný záver najvyššieho súdu, ktorý pojmu „škoda na zdraví“ použitom v Občianskom zákonníku a zákone č. 381/2001 Z. z. priradil ten istý obsah, je síce na prvý pohľad v súlade s interpretačnou zásadou zákazu polysémického výkladu, ktorú najvyšší súd naplnil, avšak táto problematika je oveľa širšia. Hranice použiteľnosti označenej interpretačnej zásady nie sú ani v rámci právnej teórie jednoznačné v tom smere, či jej uplatnenie sa obmedzuje iba na pôsobnosť v rámci konkrétneho právneho predpisu alebo jej použitie sa vzťahuje na celé právne odvetvie. Čo je však podstatné, je to, že ide o zásadu používanú v rámci jazykového výkladu a vo svojej podstate ide o bližšiu konkretizáciu princípu doslovného výkladu normatívneho textu.

V okolnostiach danej veci proti tejto zásade stojí v kolízii princíp teleologickej/hodnotovej a systematickej koherencie vnútroštátnej právnej úpravy prijatej pre účely vykonania smernice s úniou právnou úpravou. V označenom prípade tak v abstraktnej rovine ide o napätie/kolíziu medzi požiadavkou teleologickej/hodnotovej a systematickej koherencie vnútroštátnej právnej úpravy s úniou právnou úpravou na jednej strane a terminologickej koherencie pojmov používaných v rámci vnútroštátnej právnej úpravy na strane druhej, pričom je zároveň zrejmé, že túto kolíziu možno v okolnostiach danej veci vyriešiť iba uprednostnením jedného alebo druhého princípu.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že ústavný súd sa v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyjadril k vzájomnému vzťahu medzi jazykovými výkladovými metódami a teleologickými/hodnotovo orientovanými metódami výkladu, prípadne systematickými výkladovými metódami v tom zmysle, že jazykový výklad môže predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného a eurokonformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení

obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy (IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010).

Ústavný súd nevidí žiaden zmysluplný dôvod, aby v okolnostiach danej veci bola kolízia jednotlivých výkladových metód modifikovaná a použitá iným než už naznačeným spôsobom.

Uvedené vo svojich dôsledkoch znamená, že pojem „škoda na zdraví“ použitý v § 444 Občianskeho zákonníka a v § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. je síce v zmysle záverov najvyššieho súdu používaný v rámci vnútroštátneho právneho poriadku v jednom význame, ale takýmto postupom dochádza zároveň k porušeniu ústavného princípu, podľa ktorého majú byť vnútroštátne právne predpisy interpretované súladne s princípmi európskej integrácie a spolupráce úniových orgánov a orgánov členského štátu, a v širších súvislostiach aj k porušeniu medzinárodných záväzkov, ktoré Slovenská republika na seba v súvislosti so svojím členstvom v Európskej únii prevzala. Takejto interpretácii pojmu „škoda na zdraví“ nielenže v okolnostiach danej veci chýba zmysluplné právne a teoreticky udržateľné zdôvodnenie, ale bez bližšej argumentácie narúša vnútornú koherenciu vnútroštátnej právnej úpravy s úniovou právnou úpravou, čím sa bez akéhokoľvek bližšieho zdôvodnenia dostáva do rozporu so systematickou interpretačnou zásadou eurokonformného výkladu a teleologickou interpretačnou zásadou zohľadnenia účelu (únievej) právnej normy, teda v širšom význame s výkladovým princípom *e ratione legis*.

Ústavný súd považuje za potrebné vysporiadať sa ďalej aj s časťou argumentácie najvyššieho súdu, v rámci ktorej najvyšší súd pri vymedzení pojmu „škoda na zdraví“ poukázal na obsah dôvodovej správy k zákonu č. 381/2001 Z. z., keďže táto otázka by *prima facie* mohla čiastočne súvisieť aj s vymedzením hraníc možnej eurokonformnej interpretácie vnútroštátneho práva. Z rozhodovacej činnosti Súdneho dvora vo všeobecnej rovine vyplýva, že súd členského štátu musí v prípade použitia vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú výsledkom transpozície smernice, vychádzať z domnienky, že keď členský štát využil možnosť voľnej úvahy obsiahnutej v tomto ustanovení, tak mal v úmysle si v celom rozsahu splniť povinnosti vyplývajúce mu z tejto smernice (porovnaj Pfeiffer, bod 111 a 112 a rozsudok zo 16. 12. 1993, Wagner Miret, C-334/92, Zb. s. I-6911, bod 20).

Súdny dvor tieto úvahy ďalej doplnil a konkretizoval vo svojom rozsudku z 29. 4. 2004, Björnekulla Fruktindustrier AB, C-371/02, z obsahu ktorého vyplýva, že povinnosti eurokonformného výkladu smernice nebráni ani opačný výklad, ktorý vyplýva z prípravných legislatívnych prác (*travaux préparatoires*) k dotknutej právnej úprave (bod 13 posledná veta označeného rozsudku).

Z uvedeného vyplýva, že ak najvyšší súd dôvodovú správu k zákonu č. 381/2001 Z. z. argumentačne použil s cieľom abstrahovania úmyslu historického zákonodarcu, pričom ak z tejto myšlienkovvej konštrukcie chcel vyvodit' iný interpretačný variant, než ktorý vyplýva z označených smerníc, tak ani táto myšlienková línia nie je vzhľadom na už uvedené v okolnostiach danej veci relevantná.

Opierajúc sa o uvedené ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na skutočnosť, že vnútroštátna právna regulácia neobsahuje nič, na základe čoho možno hodnotiť výklad a aplikáciu vnútroštátneho práva vo svetle úniového práva *contra legem*, bolo v danom prípade povinnosťou najvyššieho súdu uplatniť taký výklad pojmu „škoda na zdraví“ uvedeného v § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., ktorého výsledok nevedie k popretiu ústavného princípu, podľa ktorého majú byť vnútroštátne právne predpisy interpretované súladne s princípmi európskej integrácie a spolupráce úniových orgánov a orgánov členského štátu, a v širších súvislostiach aj k porušeniu medzinárodných záväzkov, ktoré Slovenská republika v súvislosti so svojím členstvom v Európskej únii na seba prevzala, a tým aj porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Požiadavka spravodlivosti osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru je totiž kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu ústavnú povinnosť hľadať také riešenie prerokúvanej právnej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako extrémne nesúladne s princípom spravodlivosti a popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné ďalej uviesť, že vzhľadom

na skutočnosť, že najvyšší súd argumentačne pracoval iba s právnou vetou vyjadrenou v rozsudku Súdneho dvora vo veci Haasová a ďalší, ktorú interpretoval bez zohľadnenia širšieho skutkového a právneho kontextu, ktorý bol pre Súdny dvor rozhodujúci pre jej formuláciu, a pojmy v nej obsiahnuté interpretoval výlučne s ohľadom na normatívne nekonzistentné pojmové a systematické špecifiká vyplývajúce z Občianskeho zákonníka, ktoré následne extrapoloval do právnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 381/2001 Z. z., dospel k záveru, ktorý je zjavne za hranicou zmyslu a cieľov označených smerníc, tak ako ich Súdny dvor vyložil v odôvodnení svojho rozsudku vo veci Haasová a ďalší.

V reakcii na spôsob, ako sa najvyšší súd argumentačne vysporiadal s kľúčovou námietkou sťažovateľov, a tým aj označeným rozhodnutím Súdneho dvora vo veci Haasová a ďalší, v okolnostiach danej veci považuje ústavný súd za podstatné vo všeobecnej rovine uviesť, že rozhodnutia Súdneho dvora v konaniach o predbežných otázkach predstavujú záväzný interpretačný nástroj pri rozhodovaní skutkovo a právne totožných vecí, pričom z povahy týchto rozhodnutí vyplýva, že tieto sú záväzné ako celok a právna veta sformulovaná Súdny dvorom na ich konci je len jeho koncentrovanou odpoveďou na položenú otázku, a preto poskytuje len prvotnú informáciu o obsahu konkrétneho rozhodnutia o predbežnej otázke. Z uvedených dôvodov k obsahu právnej vety nemožno pristupovať ako k pravidlu spôsobilému samostatnej subsumpcie, prípadne tak, že ju vnútroštátny interpret bude vykladať izolovane bez znalosti súvislostí, ku ktorým sa organicky viaže, a pojmy v nej uvedené bude interpretovať s ohľadom na vnútroštátne špecifiká, ale jej význam je potrebné nachádzať v kontexte celého odôvodnenia rozhodnutia Súdneho dvora o predbežnej otázke [m. m. rozsudok Súdneho dvora zo 16. 3. 1978 vo veci Robert Bosch GmbH (C 135/77, bod 1 a 4)].

Vzhľadom na skutočnosť, že v hierarchii súdnych rozhodnutí sa rozhodnutia Súdneho dvora o predbežných otázkach nachádzajú nad rozhodnutiami najvyššieho súdu, potom odklon trojčlenného alebo veľkého senátu najvyššieho súdu od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí Súdneho dvora o predbežnej otázke v zásade implikuje judikatórny exces najvyššieho súdu, a tým aj porušenie princípu rovnosti a právnej istoty a v širších súvislostiach aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Takéto odôvodnenie výroku napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vo vzťahu k meritórnemu zisteniu považuje ústavný súd za nedostatočné, a preto vyznievajúce ako nepresvedčivé, čo je dostatočným argumentom na vyslovenie jeho arbitrárnosti a dôvodom vyslovenia porušenia práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu zo všetkých uvedených dôvodov za hranicou ústavnej udržateľnosti. Sumarizácia nedostatkov vo vzťahu k záveru, ku ktorému najvyšší súd v napadnutom rozsudku dospel, spôsobuje, že tento záver vyznieva nepresvedčivo a na ujmu sťažovateľov. Tým došlo podľa názoru ústavného súdu zo strany najvyššieho súdu k porušeniu ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Nad rámec už uvedeného ústavný súd konštatuje, že rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 1/2016 z 31. júla 2017, na ktorý v rámci svojho vyjadrenia poukázala predsedníčka najvyššieho súdu, bol následne publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2008 (s. 12 až 18). Uvedená skutočnosť signalizuje, že právny názor v ňom vyjadrený na otázku pasívnej vecnej legitímácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej prevádzkou motorového vozidla prešiel na úrovni najvyššieho súdu kvalifikovaným diskurzom a predstavuje judikatórny smer, ktorý síce nie je formálne záväzný, ale nie je ani bez normatívneho významu pre ďalšie vývoj rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vrátane najvyššieho súdu. Náznaky judikatórneho posunu a stabilizovaného posudzovania označenej problematiky v zmysle publikovaných právnych záverov vyplývajúcich z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 1/2016 z 31. júla 2017 badať aj v neskorších rozhodnutiach tohto súdu.

	Na základe uvedeného ústavný súd nálezom rozhodol: 1. Základné právo , , , , na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho rozsudkom porušené boli. 2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie. 3. , , , priznáva náhradu trov právneho zastúpenia
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	Georgidias v. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997 Ruiz Torija v. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B rozsudok Súdneho dvora vo veci Haasová rozsudky z 18. 10. 2011, Brüstle, C-34/10, Zb. s. I-09821, bod 25 (veľká komora Súdneho dvora), z 18. 1. 1984, Ekro, 327/82, Zb. s. 107, bod 11; z 19. 9. 2000, Linster, C-287/98, Zb. s. I-6917, bod 43; zo 16. 7. 2009, Infopaq International, C-5/08, Zb. s. I-6569, bod 27, a z 21. 10. 2010, Padawan, C-467/08, Zb. s. I-10055, bod 32 Pfeiffer, bod 111 a 112 a rozsudok zo 16. 12. 1993, Wagner Miret, C-334/92, Zb. s. I-6911, bod 20
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	náhrada nemajetkovej ujmy poistenie, poistné ujma, náhrada škody-nemajetková ujma zodpovednosť-za škodu interpretácia právnych noriem práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu výkladové pravidlo výklad (interpretácia)-právnej normy práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces náhrada škody (ujma)-nemajetková ujma

spisová značka	II. ÚS 265/2018
populárny názov	sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	10.01.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Nadobudnutie účinkov opatrenia o konaní proti ušlému nezakladá povinnosť vyšetrovateľa opätovne doručovať obhajcovi obvineného uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré už ako obhajca obvineného predtým v priebehu konania prevzal. Ak toto uznesenie predtým nebolo doručené obvinenému, začne plynúť lehota na podanie sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia odo dňa, kedy opatrenie o konaní proti ušlému nadobudlo účinnosť.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal, že mu ako jednému z viacerých obvinených v trestnom konaní nebolo riadne doručené uznesenie o vznesení obvinenia. V priebehu konania totiž bolo toto uznesenie doručené iba

	splnomocnenému advokátovi ale nie sťažovateľovi, proti ktorému sa neskôr začalo konať ako proti ušlému. Sťažovateľ ďalej namietal, že proti uzneseniu o vznesení obvinenia nepodal sťažnosť, no napriek tomu prokurátor pri rozhodovaní o sťažnostiach ostatných obvinených zamietol aj údajnú sťažnosť sťažovateľa. Vzhľadom na uvedené požiadal sťažovateľ v priebehu trestného konania generálneho prokurátora o zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia proti sťažovateľovi ako nedôvodného a tiež o zrušenie uznesenia prokurátora o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Keďže generálny prokurátor jeho sťažnosti nevyhovel, sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd rozhodol o porušení jeho práv vyplývajúcich z čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
z odôvodnenia	Z vyjadrení účastníkov a z listinných dôkazov ústavný súd zistil, že brat sťažovateľa poveril jeho obhajobou advokáta, a to splnomocnením, ktoré vyšetrovateľ prevzal 1. februára 2017. To znamená, že 13. februára 2017, keď bolo uznesenie o vznesení obvinenia doručené poverenému advokátovi v rámci výsluchu jeho ďalšieho klienta, bol tento advokát obhajcom aj sťažovateľa. Keďže obhajca v tom čase obhajoval oboch obvinených ako spoločný obhajca, zodpovedalo zákonu i logike veci, že doručenie uznesenia o vznesení obvinenia sa vzťahovalo na oboch obvinených. V tom čase sa ešte trestné konanie proti sťažovateľovi nevedlo ako proti ušlému; k tomu došlo až opatrením prokurátora, ktoré bolo obhajcovi sťažovateľa doručené 12. apríla 2017 (keď sa stalo aj účinným). Doručením uznesenia o vznesení obvinenia obhajcovi sťažovateľa 13. februára 2017 teda nemohla sťažovateľovi začať plynúť lehota na podanie sťažnosti proti tomuto uzneseniu, pretože v inkriminovanom štádiu konania malo byť uznesenie o vznesení obvinenia doručené aj sťažovateľovi. K zmene však došlo účinnosťou opatrenia prokurátora, na základe ktorého sa proti sťažovateľovi začalo konať ako proti ušlému, pretože od uvedeného momentu sa všetky písomnosti určené sťažovateľovi sa mali doručovať už iba jeho obhajcovi. Ústavný súd považuje za legitímny a ústavne konformný výklad generálneho prokurátora, podľa ktorého nadobudnutie účinkov opatrenia o konaní proti ušlému v danom prípade nezakladalo povinnosť vyšetrovateľa opätovne doručovať uznesenie o vznesení obvinenia obhajcovi sťažovateľa, lebo tento už uznesenie prevzal v minulosti (13. februára 2017). Dovtedy existujúca povinnosť vyšetrovateľa doručiť uznesenie aj sťažovateľovi v dôsledku nadobudnutia účinkov opatrenia o konaní proti ušlému zanikla, čím zároveň došlo k tomu, že od 13. apríla 2017 začala plynúť obhajcovi sťažovateľa zákonná 3-dňová lehota na podanie sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Medzi účastníkmi konania bolo nesporné, že takáto sťažnosť nikdy podaná nebola. Z uvedeného vyplýva, že k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa v súvislosti s tvrdeným nedoručením uznesenia o vznesení nedošlo. Ústavný súd ďalej uzavrel, že postup generálneho prokurátora, ktorý nezrušil nezákonné uznesenie prokurátora o zamietnutí neexistujúcej sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o vznesení obvinenia, nemožno považovať za taký, ktorého intenzita by dosahovala ústavnoprávnu relevanciu. Aj keby v rámci mimoriadneho opravného konania uznesenie prokurátora vo vzťahu k sťažovateľovi zrušil, nič by sa tým na podstate veci nezmenilo. I naďalej by totiž existovalo právoplatné uznesenie vyšetrovateľa o vznesení obvinenia, ktoré by sa už nedalo preskúmať, a to práve z dôvodu, ktorý sťažovateľ zdôrazňuje, t. j. že nepodal proti uzneseniu sťažnosť.
použité odkazy na relevantnú judikatúru	

ústavného súdu, ESEĽ a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	obvinenie, obvinený-vznesenie obvinenia práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu trestné stíhanie

spisová značka	II. ÚS 276/2018
populárny názov	kumulácia dovolacích dôvodov
sudca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	06.12.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov § 36 ods. 2
analytická právna veta	Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol pred všeobecnými súdmi účastníkom konania v procesnom postavení žalobcu o zaplatenie sumy. Prvostupňový súd konanie v časti zastavil a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Odvolací súd prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Najvyšší súd vo veci podané dovolanie odmietol ako procesne neprípustné. Sťažovateľ sťažnosťou namieta neopodstatnenosť napadnutého rozhodnutia, keďže je založené na posudzovaní kumulácie dôvodov dovolania v zmysle § 420 a § 421 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) ako kumulácie neprípustnej.
z odôvodnenia	V kontexte sťažnostnej argumentácie sťažovateľa je predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu otázka, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa § 420 CSP, ako aj § 421 CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. K tejto otázke prijal ústavný súd uznesením č. k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 zjednocujúce stanovisko v znení: „Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na

prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Ústavný súd v odôvodnení predmetného uznesenia okrem iného uviedol: «Zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti ovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani odmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná. Neexistuje preto dôvod, prečo by mal súd pri rozhodovaní postupovať podľa čl. 4 ods. 2 CSP. Napokon, zmyslom tohto ustanovenia je určiť taký postup, aby súd nemusel stranu pri rozhodovaní dmietať (zákaz odmietnutia spravodlivosti) a v prípade pochybností rozhodnúť pozitívne. Aplikáciou tohto ustanovenia spôsobom, ako to vykonal veľký senát, by došlo k presne opačnému efektu. Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola de facto rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Právne posúdenie prípustnosti právneho prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.

Prijaté zjednocujúce stanovisko ústavného súdu je plne aplikovateľné aj v prerokovávanej veci a ústavný súd naň v plnom rozsahu poukazuje. Z tohto dôvodu ústavný súd uzatvára, že pokiaľ sťažovateľ v podanom dovolaní uplatnil súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP a najvyšší súd sa v napadnutom rozhodnutí pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, porušil tým základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Vecným zaobraním sa sťažnosťou bráni ústavnému súdu princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 in fine ústavy, a preto, rešpektujúc zásadu vlastného sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011), ústavný nepovažoval za potrebné zaoberať sa postupom a rozhodnutiami súdov nižších stupňov, ktoré budú predmetom posúdenia zo strany najvyššieho súdu po vrátení veci na ďalšie konanie. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovel.

Ústavný súd rozhodol:

Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 47/2017 z 23. januára 2018 porušené bolo.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. januára 2018 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi priznal náhradu trov konania a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.

použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	pojednávane-prítomnosť účastníkov dovolanie-prípustnosť konanie-rovnosť účastníkov súdneho konania dovolanie-dovolacie dôvody

spisová značka	II. ÚS 338/2018
populárny názov	Trovy konania
sudca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	06.02.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Zmena právneho názoru v obdobnej veci bez akéhokoľvek vysvetlenia zo strany súdu, prečo k zmene došlo, sa javí ako arbitrárnosť (svojevôľa) a je zásahom do princípu právnej istoty ako súčasťou právneho štátu, keďže tento princíp predpokladá, že skutkovo obdobné veci budú obdobne právne posudzované.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka podala na okresnom súde žalobu o určenie vlastníctva nehnuteľnosti. V priebehu konania na okresnom súde podala prokurátorka okresnej prokuratúry protest proti rozhodnutiu okresného úradu o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech odporkyne v konaní. Na základe rozhodnutia Okresného úradu bolo rozhodnutie okresného úradu o povolení vkladu vlastníckeho práva odporkyne k pozemku zrušené z dôvodu porušenia zákonného predkupného práva štátu, resp. neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľkou a odporkyňou. Sťažovateľka vzhľadom na vyhovie protestu prokurátorky vzala žalobu v celom rozsahu späť. Okresný súd uznesením konanie zastavil a priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celom rozsahu. Proti uzneseniu okresného súdu v časti týkajúcej sa trov konania podala odporkyňa odvolanie, o ktorom krajský súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že zmenil uznesenie okresného súdu a nárok na náhradu trov konania priznal odporkyňi.
z odôvodnenia	Ústavný súd pri aplikovaní všeobecne formulovaných zásad na daný prípad predovšetkým konštatuje z právneho hľadiska, že § 256 ods. 1 CSP (na základe ktorého všeobecné súdy otázku náhrady trov posudzovali) je z obsahového hľadiska v podstate zhodný so skorším § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý stratil účinnosť 30. júna 2016. Niet preto dôvodu neaplikovať ustálenú judikatúru všeobecných súdov, ktorá sa týka § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. V okolnostiach danej veci je podľa názoru ústavného súdu nevyhnutné zaoberať sa tromi líniami argumentov. Prvú líniu predstavuje vyriešenie otázky miery zavinenia na späťvzati žaloby, ďalším smerom je nutnosť vysporiadať sa s existujúcou judikatúrou ústavného súdu (na ktorú poukázal krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti a sťažovateľka v podanom stanovisku) a napokon je nevyhnutné vysporiadať sa s tvrdením o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia. Z pohľadu ústavného súdu treba súhlasiť so sťažovateľkou v tom, že v čase

podania určovacej žaloby naozaj nemala inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv, a preto treba z procesného aspektu urobiť záver, že žaloba bola podaná dôvodne (to sa samozrejme môže, ale nemusí vzťahovať na hmotnoprávnu dôvodnosť žaloby, ktorá sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje). Naproti tomu z argumentácie krajského súdu vôbec nevyplýva, akým správaním (čím) mala sťažovateľka procesne zaviniť potrebu späťvzatia žaloby a následného zastavenia konania. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vyzdvihol ako nosný, resp. jediný dôvod tvoriaci základ jeho rozhodnutia časový úsek od rozhodnutia okresného úradu, ktorým sa vyhovel protestu prokurátorky až po späťvzatie žaloby (takmer 9 mesiacov). Naproti tomu okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia správne konštatoval, že k zastaveniu konania došlo vplyvom konania prokurátorky a správnych orgánov, na ktoré sťažovateľka nemala žiadny vplyv, a podanie žaloby bolo jedinou možnosťou pre sťažovateľku ako ochrániť svoje právo.

Z uvedeného teda vyplýva, že krajský súd sa k otázke vyriešenia miery zavinenia na späťvzatie žaloby postavil prísne formalisticky, keď zavinenie bez hlbšieho a dôslednejšieho skúmania (napr. z akých dôvodov bola žaloba podaná, aká aktivita bola vyvíjaná jednotlivými stranami sporu v priebehu konania) pripísal na ťarchu strany, ktorá úkon späťvzatia vykonala.

Pozornosti ústavného súdu neunikla skutočnosť, že na okresnom súde, ale aj na krajskom súde bolo vedených niekoľko konaní, v ktorých ako žalovaná vystupuje odporkyňa. V daných súvislostiach ústavný súd poukazuje na rozdielnu rozhodovaciu prax okresného súdu, resp. krajského súdu v otázke priznania náhrady trov konania v prípade späťvzatia žaloby.

Pokiaľ sa predseda krajského súdu odvoláva na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 569/2017 z 20. marca 2018, ktorým sa vyhovel sťažnosti, ktorú podala odporkyňa v skutkovo a právne takmer totožnej veci, treba uviesť, že v danom prípade bolo rozhodnutiu krajského súdu (ktorým nepriznal trovy konania odporkyňi) vytýkané práve nedostatočné odôvodnenie zmeny právneho názoru krajského súdu, a teda rozhodnutie krajského súdu o trovách konania bolo zrušené a vrátené na ďalšie konanie.

Nemožno však súhlasiť ani s tvrdením sťažovateľky o porušení označených základných práv, pokiaľ nebola krajským súdom explicitne vyzvaná na vyjadrenie sa k aplikácii § 256 ods. 1 CSP. Sťažovateľka odvíja porušenie základných práv v tomto smere od nálezov ústavného súdu sp. zn. III. 98/2018 z 2. mája 2018. V uvedenom prípade síce ústavný súd konštatoval arbitrárnosť rozhodnutia, pretože krajský súd nevytvoril procesný priestor umožňujúci strane sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia (v danom prípade § 257 CSP), avšak išlo o odlišnú procesnú situáciu oproti situácii týkajúcej sa sťažovateľky. V už uvedenom prípade rozhodol krajský súd tak, že zmenil rozhodnutie okresného súdu a aplikoval § 257 CSP, teda nepriznal trovy konania žiadnej zo strán sporu.

V tejto súvislosti ústavný súd už v minulosti vyslovil, že aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 300/06). Pokiaľ súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom, bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06). Potreba vysporiadať sa so známym rozhodnutím súdu v obdobnej veci (osobitne, ak ide o rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) z hľadiska jeho dôvodov, pokiaľ príslušný súd dospeje následne k opačnému názoru, je súčasťou požiadavky na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (II. ÚS 426/2012). Právna istota spolu s požiadavkou ochrany legitímnych očakávaní principiálne neznamená právo účastníka konania na rovnaké právne posúdenie jeho veci. Nesporne však znamená právo na vysvetlenie dôvodov, pre ktoré sa konajúci orgán verejnej moci od stabilného, doteraz zastávaného právneho názoru odchyľuje (III. ÚS 51/2014).

	Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť krajského súdu o tej istej právnej otázke je ústavne neudržateľná. V súčasnosti nie je úlohou ústavného súdu určiť (vzhľadom na princíp subsidiarity), ktorý z odlišných právnych názorov je správny, pretože riešenie tohto problému a zjednotenie rozhodovania je v pôsobnosti krajského súdu. Ústavný súd svojím rozhodnutím iba otvára cestu na riešenie problému v rámci odvolacieho konania. Vzhľadom na to, že posudzovaný prípad je z hľadiska osoby sťažovateľky, ako aj okolností uzatvorenia kúpnej zmluvy medzi sťažovateľkou a odporkyňou plný emócií, pokúsil sa ústavný súd vniesť do prípadu istú dávku pragmatizmu a posúdenie tvrdenej nespravodlivosti viazal na konkrétne okolnosti prípadu. Z pohľadu ústavného súdu prichodí v tejto súvislosti konštatovať, že zmena právneho názoru v obdobnej veci bez akéhokoľvek vysvetlenia zo strany súdu, prečo k zmene došlo, sa javí ako arbitrárnosť (svojvôľa) a je zásahom do princípu právnej istoty ako súčasťou právneho štátu, keďže tento princíp predpokladá, že skutkovo obdobné veci budú obdobne právne posudzované. Ústavný súd na základe uvedeného nálezom rozhodol: 1. Krajský súd v Nitre napadnutým uznesením porušil základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. 2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie. 3. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia.
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	II. ÚS 569/2017 III. 98/2018
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	trovy konania žaloba-späťvzatie

spisová značka	II. ÚS 396/2018
populárny názov	kumulácia dovolacích dôvodov
sudca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	13.12.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
analytická právna veta	Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420 a § 421 CSP).
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka ako žalovaná v civilnom sporovom konaní podala dovolanie proti rozsudku krajského súdu s tým, že prípustnosť dovolania vyvodzovala popri sebe z ustanovenia § 420 CSP a (zároveň) aj z ustanovenia § 421 CSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len "najvyšší súd") sa však zaoberal len dôvodom dovolanie podľa § 420 C.s.p. a dovolanie odmietol. Ďalšími dovolacími dôvodmi sa vôbec nezaoberal, keďže vychádzal z právneho názoru, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 CSP a § 421 CSP nie je

	prípustná. Tento právny názor bol obsiahnutý v uznesení Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 19.04.2017, sp. zn. 1VCdo/2/2017. Vo svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľka namietala, že vyššie uvedeným rozhodnutím najvyšší súd porušil jej právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
z odôvodnenia	Pri posudzovaní prístupu najvyššieho súdu, v zmysle ktorého ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa § 420 CSP, ako aj § 421 CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, zaujal ústavný súd uznesením č. k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 zjednocujúce stanovisko v znení: „Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“ Ústavný súd v odôvodnení uvedeného zjednocujúceho stanoviska okrem iného uviedol, že zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 CSP a § 421 CSP nie je prípustná. Možno konštatovať, že uvedené zákonné ustanovenia zakladajú samostatne prípustnosť dovolania a zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola de facto rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420 a § 421 CSP). Absenciu zakotvenia zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania v právnej úprave hodnotí ústavný súd ako zámer zákonodarcu, ktorý je možné zmeniť iba (opäť) zákonom, a nie názorom de lege ferenda. Na základe uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol, že dovolací súd porušil práva sťažovateľky.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	PLz. ÚS 1/2018
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	dovolanie-prípustnosť dovolanie-dovolacie dôvody

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.